

Oponentský posudek na bakalářskou práci

Barbory Doubkové Brodské

Legislativní přístup jednotlivých zemí k přerušení těhotenství z hlediska kulturních dimenzí v mezinárodním srovnání

Cílem této práce je kvantitativní analýza vztahu mezi striktností potratové legislativy a tzv. kulturních dimenzí podle Hofstedeho ve vybraných zemích. Není uvedeno, zda už někdo postupoval podobně, předpokládám, že se jedná o první pokus svého druhu. Autorka se pohybuje na půdě sociální antropologie, ze sociologického hlediska ovšem relevantní znaky, které se také v testování hypotéz ukázaly jako liberalizační, odpovídají modernizačním procesům. Je zajímavé, že pojem modernizace se v práci neobjevuje, ale to je asi dáno odlišným aparátem obou disciplín.

Autorka náležitě a přijatelně zdůvodnila, proč zvolila právě dané proměnné – tj. legislativní úpravy a kulturní dimenze – a nikoli například statistická data. Byla si také dobře vědoma rizika počítání nesouměřitelných veličin, vzhledem k rozmanitosti kvalitativních obsahů jednotlivých proměnných, a snažila se tento problém v analytické části co nejlépe ošetřit. Obecně tedy mohu konstatovat, že výzkumný proces, jakkoli vyvolává řadu otázek, je odpovědně a reflektovaně založen.

Nemohu bohužel posoudit věcnou správnost kvantitativních analýz, neboť se jimi vůbec nezabývám, a zaměřím se tedy na první, teoretickou část, a na závěry. Za zdařilé považuji formulace jednotlivých hypotéz aplikací Hofstedeho kulturních dimenzí. Jinak je ovšem nutné říci, že teoretická část je poměrně neuspořádaná zejména myšlenkově, což je jednoznačně dáno tím, že studentka honí příliš mnoho zájců. Nebyl žádný důvod pouštět se do historie, která nemůže dopadnout jinak než jako nahodilá kompilace bez jasné vazby k výzkumnému úkolu (tato vazba také nikde není v práci artikulována). Výběr kultur a společností působí zcela nahodile a byl evidentně určován literaturou, která byla po ruce. Za relevantní lze považovat pouze historii interrupční legislativy ve dvacátém století a logický je také pohled na československou historii potratové legislativy. Vzhledem k velké a zbytečné šíři záběru však zůstávají relevantní témata pouze na povrchu a studentka si vypomáhá spekulacemi nebo obecnými tvrzeními jako je to o nedostupnosti antikoncepce v komunistickém Československu, které nijak nedokládá a které odpovídá skutečnosti pouze zčásti. Dalším oborem, do kterého se autorka pouští, je sociologie, když se zabývá důvody pro umělý potrat – jedná se o zcela samostatnou problematiku, která opět nemohla být zpracována řádně a zůstala jen u žurnalistických kompilací. Problematické je tvrzení, že statistiky nerozlišují spontánní a umělý potrat – ve většině zemí to neplatí. Studentka také uvádí jakousi typologii přerušení těhotenství (1.3.), není však jasné, zda ji přebírá (měla by!), není uveden žádný odkaz. Relevantní by mohla být pasáž o alternativách k interrupci, není však zpracována v náležité vazbě k vytčenému cíli. Bylo by bývalo mnohem logičtější, kdyby autorka srovnávala legislativní úpravy, jak avizovala, a teprve při jejich porovnávání sledovala i konkrétní úpravy alternativ z hlediska toho, v jakém vztahu jsou k restrikcím. Došla by tak možná k ještě ostřejšímu uvědomění problematičnosti kvantitativního počítání kvalitativně tak subtilních záležitostí. Domnívám se totiž, že právě alternativy k umělým potratům, svědčí o jakési kolektivní, komunitární odpovědnosti v moderních společnostech, vyvažujících individualistické procesy. V teoretické části naopak chybí terminologická diskuse. Studentka neuvádí, proč sama používá termín “přerušení těhotenství”, když se u nás

stejně jako v řadě jiných zemí používá terminologie jiná. V závěrech studentka správně shrnuje, které hypotézy se potvrdily, kromě toho zde ale také vynáší různé teorie a prognózy o věcech, jimiž se ve své práci vůbec nezabývala, a které mají subjektivní a spekulativní charakter, jedná se tedy o závěry, které nejsou doložené. Jazyková stránka je průměrná, najdeme řadu překlepů a gramatických chyb, jako obvykle také v interpunkci.

U této práce jsem mohla posoudit pouze teoretickou část a závěry, nikoli vlastní kvantitativní analýzu. Posuzované části nebyly zvládnuty nejlépe, nebyla především udržena vazba k výzkumnému cíli a hodnotím je v pásmu velmi dobře. Celkově, za předpokladu, že analytická část je bezchybná, navrhuji 35 bodů.

V Roztokách 16. 3. 2009

PhDr. Hana Havelková, PhD.